

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่ประเทศไทยจะมีบทบาททางประชาคมโลกมากขึ้นทั้งทางด้าน เศรษฐกิจและการเมืองนั้น มีดัชนีที่บ่งชี้ได้แก่ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งนำประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมโลกใน 2 ลักษณะ คือลักษณะที่หนึ่งเกิดขึ้นจากการพัฒนาเกษตรให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรม จากการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกจากธุรกิจการท่องเที่ยวที่เราส่งเสริมและได้ผลมาก ทำให้ประเทศไทยต้องก้าวไปสู่ประชาคมโลกกว้างขึ้น เพื่อที่จะหาตลาดและกลายเป็นคู่แข่งกับคู่แข่งกับประเทศต่าง ๆ ที่ส่งออกอย่างกว้างขวางอย่างไม่เคยมีมาก่อนพร้อมกันนั้นเราก็เปิดประเทศเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งเรื่องของอุตสาหกรรมบริการ กลายเป็นเรื่องที่ทำรายได้ให้ประเทศไทยในระดับที่สูงมาก ส่วนเรื่องการเมืองระหว่างประเทศไทยนั้นมีบทบาทเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคมากขึ้นทุกที การที่รัฐบาลประกาศว่าจะปรับสนามรบให้เป็นสนามการค้าเตรียมประเทศไทยที่จะช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านถึงขนาดกำหนดให้มหาวิทยาลัยบางแห่งแบ่งปันความรับผิดชอบกันไป เช่นมหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการกับประเทศลาว เวียดนาม กัมพูชา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะเป็นศูนย์ที่ช่วยพม่า เหล่านี้เป็นต้น และเรื่องความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสารที่ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมข่าวสารเกิดการสัมผัสสัมพันธ์กับโลกภายนอก โดยการเห็น โดยการฟัง แล้วก็เพิ่มการสัมผัสตรงที่ว่ามีนักท่องเที่ยวเข้ามามากในสภาวะเช่นนี้เรามองว่า อุดมศึกษา สำหรับอนาคตของสังคมเมืองไทยนั้นคงจะต้องเป็นอุดมศึกษาที่เปิดไปสู่ประชาคมโลกที่กว้างในด้านต่างๆ กล่าวคือ (วิจิตร ศรีสอาด, 2534)

1. อุดมศึกษาจะต้องเตรียมบัณฑิตสำหรับสังคมอนาคตที่มีโลกทัศน์กว้าง คือมี Global perspective พร้อมทั้งใช้โลกทัศน์ที่กว้างรับรู้และประเมินอะไรที่เกิดขึ้นในโลก

ได้อย่างเข้าใจ มีทักษะและความรู้ในการติดต่อต่างประเทศเพิ่มขึ้นโดยเน้นเรื่องการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในชั้นใช้การได้ รวมทั้งความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ (Area Studies) เพื่อให้บัณฑิตพร้อมที่จะออกไปปฏิบัติงานในลักษณะที่เป็นคู่ค้าคู่แข่งได้ทั่วโลก

2. อุดมศึกษาต้องปรับระบบการเรียนการสอนโดยทำให้เนื้อหาสาระของหลักสูตรมีความเป็นสากลมากขึ้น เน้นลักษณะการศึกษาเปรียบเทียบมากขึ้น เปิดโอกาสให้มีการเรียนร่วมกันหลาย ๆ ชาติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกันและเกิดประสบการณ์ที่สำคัญอันจะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายถ่ายเทของนักศึกษา และอาจารย์ด้วย

3. เกิดระบบเครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษาที่กว้างออกไป จากเดิมที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันจะพัฒนาขึ้นเป็นความสัมพันธ์ในรูปกลุ่มต่อกลุ่มสถาบันโดยจะร่วมกันในการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา ช่วยกันพัฒนาหลักสูตร ช่วยกันสอน นอกจากนี้จะเกิดเครือข่ายการศึกษาที่ให้บริการข้ามประเทศโดยอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารที่ก้าวหน้า

หลักการที่ศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

1. มหาวิทยาลัยขอนแก่นอยู่ในสถานะที่สามารถขยายการเรียนการสอนถึงระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีบัณฑิตวิทยาลัยประสานงาน เนื่องจากมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ คือ จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีพร้อมที่จะเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ความพร้อมคณาจารย์ ห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรที่จะปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ และผู้สนใจที่จะศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่อยู่ในภูมิภาคแถบนี้สามารถที่จะศึกษานอกเวลาราชการได้ เนื่องจากบัณฑิตวิทยาลัยเปิดทำการสอนภาคพิเศษในบางสาขาวิชาด้วย เป็นการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในภูมิภาคให้ได้รับการศึกษาในระดับนี้สูงขึ้น นอกจากนี้มหาวิทยาลัยขอนแก่นยังให้บริการวิชาการแก่สังคมในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะบัณฑิตวิทยาลัยเพราะเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ เช่น การฝึกอบรมการจัดการผสมพันธุ์และการผสมเทียมโคนม การบรรยายพิเศษเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในงานต่าง ๆ อบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการเรียนการสอน จัดสัมมนาเกี่ยวกับอีสานในทศวรรษหน้า จัดสัมมนาแนวโน้มนโยบายการวิจัยที่ศึกษาศาสตร์ควมอง อบรมการศึกษานิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม การบรรยายเกี่ยวกับสมุนไพรกับการสาธารณสุขมูลฐานบรรยายผู้สูงวัยกับปัญหาฉุกเฉินทางการแพทย์ อบรมโครงการสัมมนาขอนแก่นโอเมท เพื่อการพัฒนานักธุรกิจ

ชั้นนำระดับท้องถิ่นของภาคอีสาน จัดสัมมนาแนวทางการพัฒนาและการลงทุนอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อบรมการเลี้ยงสัตว์สำหรับเกษตรกรรายย่อย การจัดทำเอกสารและวารสารเพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ การให้บริการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลศรีนครินทร์ การให้บริการวิชาการแก่สังคมทางวิทยุ-โทรทัศน์ การให้บริการรักษาพยาบาลภายนอกโรงพยาบาลศรีนครินทร์ การให้บริการรักษาพยาบาลภายในคลินิกทันตกรรมและการให้บริการรักษาพยาบาลภายนอกคลินิกทันตกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีโครงการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาอีกมากมาย เช่น โครงการสำรวจเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก โครงการพัฒนาอนามัย โครงการค่ายอาสาพัฒนาชนบท โครงการอาสาสมัครเพื่อการพัฒนาชนบทสนับสนุนโครงการอีสานเขียว โครงการต่อต้านโรคเอดส์ เป็นต้น (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2534) เหล่านี้จะเห็นว่ามหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นสถาบันที่ช่วยพัฒนาบุคลากรและให้บริการวิชาการแก่สังคมได้อย่างมาก จึงนับว่าเป็นสถาบันที่เป็นประโยชน์และสำคัญอย่างยิ่ง

2. มหาวิทยาลัยขอนแก่นตั้งอยู่ในภูมิภาคที่สามารถให้บริการวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้านบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงตอนใต้ได้ อาทิเช่น ลาว กัมพูชา เวียดนาม เป็นต้น การบริการวิชาการแบบนี้จะต้องเป็นแบบบริการวิชาการขั้นสูง นั่นคือเป็นการศึกษาที่หน่วยงานบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการ เนื่องจากการศึกษาระดับปริญญาตรีแต่ละประเทศสามารถที่จะเปิดสอนเองได้ แต่การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาบางประเทศยังไม่สามารถดำเนินการได้ มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีลักษณะเด่น คือ มีสาขาวิชาทางด้านกายภาพ และการเกษตร มีการวิจัย ได้รับทุนสนับสนุนเพื่อศึกษาค้นคว้าแสวงหาข้อความรู้เรื่องโรคเขตร้อน เพราะภูมิภาคแถบนี้เหมาะกับโรคเขตร้อนมาก ส่วนด้านการเกษตรของภูมิภาคนี้เหมือนกับการเกษตรของประเทศบริเวณลุ่มแม่น้ำโขง ทำให้สามารถประยุกต์ใช้วิชาการด้านการเกษตรได้ตรงและเหมาะสมมาก และการวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ นั้นจัดดำเนินการในระดับบัณฑิตวิทยาลัย

3. ในระดับนานาชาติ เมื่อมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดตั้งขึ้น เพื่อสนองให้มีการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นอุดมศึกษาไปสู่ภูมิภาค เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค เป็นศูนย์กลางวิชาการของภาคและเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาภาคด้วย ในระหว่างที่ได้จัดตั้งขึ้นก็ได้มีการติดต่อดำเนินการกับต่างประเทศไม่เฉพาะหน่วยงานต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศหรือมูลนิธิต่างประเทศเท่านั้น แต่สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศก็เข้ามามีส่วน

สร้างสัมพันธ์ให้ความช่วยเหลือร่วมมือทางด้านวิชาการซึ่งกันและกันด้วย โดยมีสัญญา/ข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกันคือ

สหรัฐอเมริกา มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีสัญญาข้อตกลงร่วมมือทางวิชาการกับ California State University Sacramento School of Nursing University of Texas Galveston University of Kentucky และ The University of Illinois at Chicago

แคนาดา มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีสัญญาข้อตกลงร่วมมือทางวิชาการกับ McGill University The University of Calgary และ The University of Manitoba

สาธารณรัฐประชาชนจีน มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีสัญญาข้อตกลงร่วมมือทางวิชาการกับ Guangxi Agricultural College Traditional Chinese Medical College of Guangxi และ Guangxi Medical College

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีสัญญาข้อตกลงร่วมมือทางวิชาการกับ University of Heidelberg

ญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีสัญญาข้อตกลงร่วมมือทางวิชาการกับ Kyushu Tokai University และ Soga University

ออสเตรเลีย มีข้อตกลงร่วมมือกับ University of Queensland

ลาว มีข้อตกลงร่วมมือกับสถาบันกายภาพบำบัดแห่งชาติ

จากความร่วมมือทางด้านวิชาการดังกล่าว มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ทำสัญญาข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ เป็นจำนวนร้อยละ 8.1 (เฉพาะข้อตกลงที่มีผลใช้ถึงปี 2534) (อาภรณ์ แก่นวงศ์, 2535) โดยมีสัญญาข้อตกลงกับประเทศต่าง ๆ คือ สหรัฐอเมริกา 26.7% ญี่ปุ่น 13.3% ออสเตรเลีย 6.7% แคนาดา 26.6% เยอรมัน 6.7% จีน 26.6% และอื่น ๆ อีก 13.3% มีสาขาวิชาที่ร่วมมือกัน คือวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ 13.4% แพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย 60.0% และเกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ และการประมง 26.7% โดยมีความร่วมมือทางวิชาการทางด้านแลกเปลี่ยนอาจารย์สนับสนุนการบริการ และเปลี่ยนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา แลกเปลี่ยนสารสนเทศฯให้ทุนอาจารย์นักศึกษา

ไปศึกษาต่อ ร่วมมือวิจัย ร่วมมือในการให้วัสดุอุปกรณ์ อำนวยความสะดวกในงานวิจัย ร่วมมือเปิดหลักสูตร และร่วมมือทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีแหล่งเงินทุนที่สถาบันใช้ในการสนับสนุนกิจกรรมภายใต้สัญญาข้อตกลงคือ งบประมาณในมหาวิทยาลัย โดยจากงบรายได้ของมหาวิทยาลัย และงบภายนอกได้จากงบที่มหาวิทยาลัยที่เป็นคู่สถาบัน และมูลนิธิ/องค์การต่างประเทศ ให้การสนับสนุนตัวอย่างโครงการที่ประสบความสำเร็จ คือโครงการความร่วมมือทางวิชาการของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และกรมวิชาการเกษตรกับ North Carolina State University ร่วมกับ UPLB ประเทศฟิลิปปินส์ และ USAID

โดยการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือทางวิชาการโดยผ่านทางสถาบันอุดมศึกษา และรัฐบาลก็มีนโยบายส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาได้มีการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมที่จะร่วมมือกับต่างประเทศให้กว้างขวาง จึงเป็นโอกาสอันดีที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเฉพาะบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นแหล่งสร้างความรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นนั้น จะได้สร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น

4. บัณฑิตวิทยาลัยตั้งขึ้นมาเป็นจุดรวมของหลาย ๆ สาขาวิชา สามารถเปิดการสอนเป็นแบบสหสาขาวิชา (Interdisciplinary program) ได้ ซึ่งขณะนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่นกำลังก้าวเข้าสู่จุดนี้ เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจกับปัญหาใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างมากพอ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาความแห้งแล้งของอีสาน ปัญหาทางการเกษตร ปัญหาการพัฒนาประเทศ เป็นต้น เพราะปัญหาเหล่านี้ต้องการความรู้จากหลายสาขาวิชา นอกจากนั้นการสร้างคนและการสร้างสังคมจะต้องดำเนินไปอย่างผสมกลมกลืนและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของความรู้ ความคิด และกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ไม่สามารถจะแก้ไขได้ด้วยการศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชาเพียงสาขาเดียว ความจำเป็นที่ต้องคิดและศึกษาในลักษณะของการศึกษาแบบสหสาขาวิชา จึงเกิดขึ้น ดังนั้นการที่บัณฑิตวิทยาลัยเป็นจุดรวมหลาย ๆ สาขาวิชา จึงมีหน้าที่ช่วยเหลือสังคมได้อย่างมาก และในเวลาเดียวกันบัณฑิตวิทยาลัยยังสามารถบริการวิชาการแบบสหสาขาวิชา เพื่อช่วยพัฒนาและแก้ปัญหาให้กับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศที่มีข้อตกลงร่วมกันทางวิชาการได้อีกด้วย เพราะประเทศเหล่านี้บางประเทศจะประสบปัญหาบางอย่าง เช่นเดียวกับภูมิภาคแถบอีสานของไทย อาทิ เช่นปัญหาทางด้านการศึกษา เป็นต้น

ดังนั้นจากการที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่นสามารถจัดการเรียนการสอนใน
 ชั้นสูง และเน้นทางด้านการศึกษาวิจัยเป็นสำคัญ เพื่อช่วยค้นคว้าข้อความรู้ใหม่อันเป็นผลนำไปสู่การ
 พัฒนาและแก้ปัญหาสังคมให้กับภูมิภาคแถบอีสานและประเทศเพื่อนบ้านดังกล่าวได้ โดยเฉพาะ
 การบริการวิชาการแบบสหสาขาวิชา ซึ่งเมื่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้พัฒนา
 อย่างสมบูรณ์ตรงจุดนี้แล้ว จะช่วยพัฒนาและแก้ปัญหาสังคมดังกล่าวได้อย่างมาก นอกจากนี้
 บัณฑิตวิทยาลัยในฐานะเป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น
 อยู่ในภูมิภาคที่เหมาะสมเกี่ยวกับการค้นคว้าศึกษาเรื่องโรคเขตร้อน และได้สร้างความร่วมมือ
 ทางวิชาการกับต่างประเทศอย่างมกานั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาทิศทางการดำเนิ
 การของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่นว่าทำอย่างไร จะเข้าถึงจุดนี้ได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
 มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างในการดำเนินการและแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางให้
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่นสามารถกำหนดทิศทางการดำเนินการ เพื่อความเป็น
 สากลของสถาบันได้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ในโลกปัจจุบันได้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ขอนแก่น
2. ศึกษาทิศทางการดำเนินการของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คำถามในการวิจัย

1. สภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 เกี่ยวกับการด้านบริหารและนโยบายโครงสร้างการบริหารงาน ด้านวิชาการ ด้านธุรการ และ
 ด้านการบริหารการเงิน ที่จะเอื้ออำนวยให้สถาบันก้าวไปสู่ความเป็นสากล มีสภาพเป็นอย่างไร
 เหมาะสมหรือไม่
2. แนวทางที่เหมาะสมเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินการของบัณฑิตวิทยาลัย มหา
 วิทยาลัยขอนแก่น ควรเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตลอดจนแนวทางแก้ไข โดยครอบคลุมด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1.1 ด้านการบริหารและนโยบาย

1.1.1 ผู้บริหารและการได้มาซึ่งผู้บริหาร

1.1.2 บทบาทและอำนาจเจ้าหน้าที่ของผู้บริหาร

1.1.3 คณะกรรมการนโยบายและการกำหนดนโยบาย

1.2 ด้านโครงสร้างการบริหารงาน

1.2.1 โครงสร้างเดิม

1.2.2 โครงสร้างใหม่

1.3 ด้านวิชาการ

1.3.1 การจัดหลักสูตร

1.3.2 การจัดการเรียนการสอน

1.3.3 เรื่องมาตรฐานการศึกษา

1.3.4 การบริการการศึกษา

1.3.5 การประเมินผลการศึกษา

1.4 ด้านธุรการ

1.4.1 บุคลากรผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานประจำ

1.4.2 การประสานงานของบัณฑิตวิทยาลัย กับหน่วยงานต่าง ๆ

1.5 ด้านการบริหารการเงิน

1.5.1 การจัดเก็บเงินค่าหน่วยกิต

1.5.2 การจัดสรรเงินไปยังภาควิชาที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

ระดับบัณฑิตศึกษา

1.5.3 การระดมเงินทุน

1.5.4 การจัดตั้งค่าของบประมาณ

1.5.5 การบริหารการใช้จ่ายเงิน

2. ศึกษาทิศทางการดำเนินการของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น รวม 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารและนโยบาย ด้านโครงสร้างการบริหารงาน ด้านวิชาการ ด้านธุรการ และด้านการบริหารการเงิน ตลอดจนความเป็นนานาชาติ และการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชา เพราะเนื่องจากโลกปัจจุบันอยู่ในยุคข้อมูลข่าวสาร สามารถติดต่อร่วมมือช่วยเหลือกันได้อย่างทั่วถึง อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างมาก และการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ต้องอาศัยหลายสาขาวิชาร่วมกัน และมหาวิทยาลัยขอนแก่นก็สามารถให้ความร่วมมือช่วยเหลือด้านบริการวิชาการดังกล่าวแก่ประเทศเพื่อนบ้านได้โดยเฉพาะในบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงตอนใต้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัย หมายถึง หน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาในระดับหลังปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้แก่ การศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต และประกาศนียบัตรบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น อันได้แก่ คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย และนักวิชาการที่เป็นหัวหน้างานในปัจจุบัน

ทิศทางที่พึงประสงค์ หมายถึง สิ่งที่เราคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตเกี่ยวกับการดำเนินการของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ในข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นทิศทางที่พึงประสงค์

ทิศทางที่ไม่พึงประสงค์ หมายถึง สิ่งที่เราคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตเกี่ยวกับการดำเนินการของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ในข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นทิศทางที่ไม่พึงประสงค์

ทิศทางที่เป็นไปได้มากที่สุด หมายถึง สิ่งที่เราคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตเกี่ยวกับการดำเนินการของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป (จาก 5 สเกล) มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 และค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมไม่เกิน 1

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นที่เป็นอิสระและมีความเต็มใจ มั่นใจในการให้สัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถามทุก ๆ รอบ
2. การให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในวันเวลาที่แตกต่างกันในแต่ละรอบระหว่างผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน หรือไม่แตกต่างกันของผู้เชี่ยวชาญในกลุ่ม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงทิศทางการดำเนินการของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อประโยชน์สำหรับการวางแผนในการดำเนินการของบัณฑิตวิทยาลัยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมในอนาคตอันมุ่งเน้น เปิดไปสู่ประชาคมโลกที่กว้างไกล